SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:608

av Jesper Skalberg Karlsson och Elise Ryder Wikén (båda M)

Rättvisa tillsynsavgifter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga reformer kring kommunala tillsynsavgifter, med målet att företag som följer lagar och regler inom exempelvis miljö- och livsmedelslagstiftning ska befrias från avgift, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Allt börjar med jobben. Det är svenska företag och medarbetare som säljer sin tid, sina tjänster och sina varor, som ser till att resurser tickar in till allt som är vårt. Ett dynamiskt och växande näringsliv är förutsättningen för ökade välfärdsambitioner, att vi ska lyckas med klimatomställningen och finansiera utbyggnaden av försvaret.

Men svenska företagare dras med en betungande regelbörda. Många regler har så klart kommit till med goda ambitioner, men den samlade bilden är att regelefterlevnad tar en allt större del av arbetsgivarnas tid – tid som kan och borde läggas på att utveckla verksamheten och skapa fler arbetstillfällen.

På senare år har arbetet med regelförbättringar fått större politiskt stöd. Inrättandet av Accelerationskontoret, Förenklingsrådet och Implementeringsrådet är bra exempel på detta. Under 2025 minskade företagens samlade regelkostnader enligt Tillväxtverkets uppföljning, för första gången på länge. Orsaken var uppskjutna krav på hållbarhetsrapportering, något som krävs av EU.

Men mer kan göras för de små företagen, kanske särskilt de företag som ofta och återkommande tillsynas av kommunerna. Tillsynen finansieras bland annat genom avgifter för planerad tillsyn och extra uppföljning efter konstaterade brister.

Sanktionsavgifter vid överträdelser är en separat fråga och ska inte blandas ihop med finansieringen av tillsynen. En företagare kan tillsynas av flera olika avdelningar på kommunens olika förvaltningar, beroende på verksamhetsområde. Det tar tid och kostar pengar.

Några av de utmaningar som finns med kommunal tillsyn kan och ska lösas av kommunerna, till exempel vad gäller framförhållning och intensitet. En vägledande princip för tillsyn bör till exempel vara att den ska vara riskbaserad – företagare som skött sig historiskt bör belönas genom att inte behöva tillsynas lika ofta som någon som haft konstaterade brister. Det värnar både företagens och de kommunala tjänstepersonernas tid.

Inom livsmedelskontrollen finns redan en ordning där företagen i efterhand betalar för utförd kontroll, och god regelefterlevnad kan där ge lägre kontrollfrekvens. Det är ett steg i rätt riktning, men innebär inte total avgiftsfrihet för företag som följer reglerna.

Därför kan och bör mer göras på temat rättvisa och effektivitet. Det är i grunden en märklig ordning att företagare som sköter sig ändå behöver betala höga avgifter. Få människor tycker förmodligen att en genomförd hastighetskontroll av Polisen ska leda till att man betalar en avgift, även när man inte kört för fort. Samma princip bör gälla för företag: avgiftsfrihet för den som sköter sig.

En sådan avgiftsfrihet betyder inte att tillsyn helt ska upphöra. Risk, verksamhetsförändringar och relevanta klagomål måste fortfarande kunna motivera kontroller. Seriösa företag har dessutom ett intresse av att konkurrenter inte vinner fördelar genom att bryta mot regler som andra följer.

En utredning bör genomföras med denna nya rättviseprincip som utgångspunkt, för att hitta finansiering för kvarvarande tillsyn av avgiftsbefriade företag. Samma utredning behöver också titta på vilka avgifter som måste finnas kvar i enlighet med de EU-regler som är gällande. Vidare behövs en kartläggning av berörda avgifter, en rad regeländringar samt konsekvensanalys för kommunerna. Detta bör ges regeringen till känna.

Jesper Skalberg Karlsson (M) *Elise Ryder Wikén (M)*